28/03/2024

Μορφές βίας και ο ρόλος της βιοηθικής στη σύγχρονη κοινωνία – Του Αλέξιου Παναγόπουλου

/ Γνώμες

Οι σύγχρονες βιοτεχνολογικές και ιατρικές ανακαλύψεις δίδουν στον άνθρωπο τη δυνατότητα να παρεμβαίνει καθοριστικά στη ζωή του και στη φύση του. Αυτές οι παρεμβάσεις χρήζουν ερμηνείας γιατί εγείρουν πολλά ερωτήματα στο χώρο των επιστημών που εμπλέκονται όπως της βιοηθικής, της βιολογίας, της ιατρικής, της κοινωνιολογίας, της νομικής, της πολιτικής επιστήμης, της θρησκείας και της οικονομίας. Τα ηθικά και βιοηθικά διλήμματα ζητούν ξεκάθαρες επιστημονικές απαντήσεις. Έχουν διατυπωθεί οι φόβοι ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα κινδυνεύουν από μία αλματώδη εξέλιξη που γίνεται

ανεξέλεγκτη, με τη χρήση της βιοτεχνολογίας όχι μόνο για την ιατρική, αφού άπτεται και άλλων κλάδων που ερευνούν, μελετούν, εφαρμόζουν πειραματικές διαδικασίες σε όλες τις μορφές της ζωής.

- Γράφει ο Αλέξιος Παναγόπουλος (Academic. Prof. DD Dr. Habil.)

Αλλά ας δούμε ποιοι άνθρωποι μπορούν να ασκούν βία. Τις περισσότερες φορές οι παραβάτες είναι γνωστοί στα θύματά τους, όπως φίλοι, σύζυγοι, μέλη της οικογένειας, συγγενείς, συνάδελφοι, κ.λπ. Πράξεις βίας και κακοποίησης μπορούν επίσης να διαπραχθούν και από ξένους ανθρώπους. Γιατί ασκούν βία αυτοί οι άνθρωποι; Η βία και η κακοποίηση ασκούνται σχεδόν μαζί για την εξουσία και τον έλεγχο πάνω σε ένα άλλο πρόσωπο. Συνήθως υπάρχει ανισορροπία δυνάμεων μεταξύ θύματος και κακοποιού. Η βία είναι ανθρώπινη επιλογή και είναι αποτρέψιμη και μπορεί να προληφθεί. Τα βασικότερα είδη της βίας απ’ την έρευνά μας είναι τα παρακάτω.

Η φυσική βία – είναι η ένοπλη ή άοπλη σωματική βία μικρής και μεγάλης κλίμακας, η οποία μπορεί να οδηγήσει και σε θάνατο. Σκοπός είναι η υποταγή του ατόμου, στο δράστη. Η σεξουαλική βία – διαπράττεται όταν ένα άτομο αναγκάζεται να συμμετέχει δίχως τη συγκατάθεσή του σε σεξουαλική δραστηριότητα. Η συναισθηματική βία – εμφανίζεται όταν κάποιος λέει και πράττει κάτι για να κάνει κάποιον να νιώσει ως ηλίθιος, ως άχρηστος, υποβιβάζοντας τη προσωπικότητά του. Η ψυχολογική βία – είναι η χρήση απειλής, με σκοπό τη πρόκληση του φόβου. Κύριος στόχος του δράστη είναι η απόκτηση του ελέγχου του θύματος ή των θυμάτων του. Η πνευματική βία – μπορεί να είναι πνευματική ή θρησκευτική βία και εμφανίζεται όταν κάποιος χρησιμοποιεί τις πνευματικές πεποιθήσεις ενός ατόμου για χειραγώγηση και κυριαρχία. Η πολιτιστική βία – είναι ο ψυχικός τραυματισμός ως αποτέλεσμα πρακτικών που συναποτελούν μέρος του πολιτισμού, της κουλτούρας, της θρησκείας και της παράδοσής του. Η λεκτική βία – είναι η χρήση του προφορικού και του γραπτού λόγου, για τη πρόκληση βλάβης σε ένα άτομο και σε μεγαλύτερες κοινωνικές ομάδες. Η οικονομική βία – είναι ο έλεγχος και η κατάχρηση των οικονομικών πόρων κάποιου ανθρώπου, του οργανισμού, της κοινότητας, ακόμα και της χώρας, δίχως ανθρώπινη συγκατάθεση. Η παραμέληση – είναι η ελλιπής και πλήρης απουσία της φροντίδας από κάποιον που έχει την ευθύνη να την παρέχει, είτε σε επαγγελματικό, είτε σε προσωπικό επίπεδο. Καθώς και η σύγχρονη επιστημονική βία που θέλει να ξεπεράσει δίχως φραγμούς το ανθρώπινο γονιδίωμα.

Η χρήση της βίας συνιστά αποτρόπαιο κοινωνικό φαινόμενο. Εκδηλώνεται με τη συμπεριφορά κάποιου ανθρώπου, που αποσκοπεί στον εξαναγκασμό έτερου προσώπου, του θύματος. Με συμπεριφορά και πράξη που δεν αποτελεί προϊόν αυτόνομης προσωπικής του βούλησης, για την εγκαθίδρυση και διατήρηση της εξουσίας και του ελέγχου. Να σημειωθεί ότι η εννοιολογική σημασία του όρου «βία» ποικίλλει. Πρακτικά μπορεί να είναι ένα απλό χτύπημα, από ένα χαστούκι έως τον ελαφρύ ξυλοδαρμό του θύματος, επίσης η αποστολή απειλητικών μηνυμάτων, η εξαπόλυση απειλών, έως και τον εξαναγκασμό σε γενετήσια πράξη, τον βιασμό του προσώπου και την επίθεση εναντίον του με τη χρήση θανατηφόρων όπλων. Η χρήση σωματικής ή ψυχολογικής βίας ως φαινόμενο παθογένειας της κοινωνίας μας συναντάται και στο στενό οικογενειακό κύκλο ως «ενδοοικογενειακή βία».

Αυτή προστατεύεται για π.χ. στο Ελληνικό Κράτος ειδικά δυνάμει του νόμου 3500/2006, που συνίσταται τόσο στις φυσικές, σωματικές επιθέσεις, όσο και σε βλαπτικές συμπεριφορές, όπως είναι η ψυχολογική και η συναισθηματική κακομεταχείριση του παθόντος, η οικονομική αποστέρηση, η οικιακή αιχμαλωσία, καθώς και σε απειλές εναντίον της οικογένειας, στην πρόκληση ψυχικού πόνου. Επίσης και με συγκρουσιακές καταστάσεις όπως τη σεξουαλική παρενόχληση, ομηρία, εκφοβισμό και απειλές άσκησης βίας, οι οποίες αποκτούν προοδευτικά ενδημική υφή, τόσο στο πλαίσιο της οικογένειας, όσο και στο πλαίσιο μιας ερωτικής σχέσης.

Με τη σωματική βία ως άμεση άσκηση της φυσικής δύναμης επιτυγχάνεται η άρση της πραγματικής, τεκμαιρόμενης αντίστασης. Δεν είναι αναγκαίο να είναι ακαταμάχητη, αλλά υφίσταται ακόμα κι εάν τη βία αποφύγει με φυγή. Τονίσαμε ότι νοείται και ως vis absoluta δηλ. ως σωματική βία, αλλά και ως vis compulsiva δηλ. ως ψυχολογική βία. Με τη σωματική βία γίνεται ο άμεσος καταναγκασμός της συμπεριφοράς και η πραγματοποίηση της υπάρχουσας βούλησης, με σύλληψη, με νάρκωση, με τη βία απ’ τη κατοικία, με την επιβολή στο θύμα ορισμένης συμπεριφοράς, μέσω του απειλούμενου παρόντος κακού. Μορφές βίας μπορούν να ασκηθούν και μέσω τρίτου προσώπου και με παράλειψη εκ μέρους του δράστη όπως ορίζει το άρθρο 15 του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα, με τη μη παροχή τροφής σε ανίκανο να επιμεληθεί τον εαυτό του.

Η συναισθηματική βία εκδηλώνεται μέσω των απειλών και μέσω υποτιμητικών σχολίων στο πρόσωπο του θύματος, που συνιστούν προσβολή στη προσωπικότητα, με σκοπό να επιτύχει τον υποβιβασμό του, μειώνοντας, καταρρακώνοντας την αυτοεκτίμησή του και υπονομεύοντας τη ψυχική του υγεία. Η ενδοοικογενειακή βία

σύμφωνα με τα οριζόμενα στο νόμο 3500/2006 λογίζεται η τέλεση της αξιόποινης πράξης σε βάρος μέλους οικογένειας, σύμφωνα με τα άρθρα 6, 7, 8 και 9 του παρόντος και τα άρθρα 299 και 311 του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα. Ως ενδοοικογενειακή βία νοείται οποιαδήποτε μορφή σωματικής βλάβης εις βάρος μέλους της οικογένειας. Η παράνομη βία και η απειλή στο πλαίσιο της οικογένειας, ο βιασμός και η κατάχρηση σε ασέλγεια και η προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας, οι οποίες τελούνται μέσα στον πυρήνα της οικογένειας, την οποία σύμφωνα με το άρθρο 1 §2α του νόμου 3500/2006 αποτελούν οι σύζυγοι ή οι γονείς και οι συγγενείς πρώτου και δεύτερου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας καθώς και τα εξ υιοθεσίας τέκνα τους.

Η λεκτική βία συνήθως εμφανίζεται με τη μορφή χρήσης γραπτού ή προφορικού λόγου, με το να προκαλείται βλάβη σε ένα πρόσωπο το οποίο καθιστούν ως θύμα. Μέσω αυτής της βίας του προκαλείται η δυσφορία λόγω της προσβολής, της υποτίμησης, της μείωσης και του υποβιβασμού που του γίνεται και το υφίσταται. Η βία αυτής της μορφής είναι στενά συνδεδεμένη και με τη συναισθηματική βία. Η οικονομική βία και εκμετάλλευση ενός ανθρώπου συνιστά μια μορφή εκδήλωσης οικονομικής βίας, που συντελείται με τον έλεγχο ή με την κατάχρηση των οικονομικών πόρων ενός προσώπου, με ή χωρίς τη συγκατάθεσή του. Η παραμέληση είναι μορφή βίας που συνίσταται σε ελλιπή ή πλήρη απουσία φροντίδας ενός ατόμου, το οποίο τελεί υπό τη νομική ευθύνη του δράστη.

Πηγή και συνέχεια: pemptousia.gr